

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

GÜNDOĞMUŞ İLÇESİ ORMAN KÖYLERİNİN VE BU KÖYLERDEKİ TARIM İŞLETMELERİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ BELİRLENMESİ

GİRİŞ

sektörler ve bölgeler arası gelir dağılımında önemli dengesizlikler görülmektedir. Gelir dağılımı açısından en alt gelir grubunda da tarım ve ormancılık sektörü bulunmaktadır.

Antalya İli, orman varlığı ve tarımsal potansiyeli yüksek olan illerimizden bir tanesidir. Sahil şeridindeki işletmelerde katma değeri yüksek ürünler, modern teknolojiler kullanılarak yetiştirilirken iç bölgelerde, katma değeri nispeten daha düşük tarla ürünleri yetiştirilmekte, keçi yetiştiriciliği ağırlıklı hayvancılık yapılmakta ve daha çok geleneksel tarım teknolojileri kullanılmaktadır. Ayrıca, iç bölgelerde yer alan “orman içi” köylerin büyük çoğunluğunun yerleştiği havzalarda; doğal koşulların sınırlayıcılığı, tarımsal amaçlı kullanılacak alanların sınırlı, toprakların verimsiz ve çok yüksek derecede eğimli olması, toplumun eğitim düzeyinin de yetersiz olması gibi nedenler belirtilebilecek bazı olumsuzluklardır.

Bu zor koşullarda yaşayan ailelerin (işletmelerin) gelir seviyelerini artırma uğraşısı arazilerin plansız kullanılıp, doğanın aşırı tahrip edilmesini hızlandırmaktadır. Bu nedenle, bu yörelerde sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu yöndeki çabaların başarıya ulaşması, öncelikle, söz konusu alanlardaki köylerin ve işletmelerin sosyo –ekonomik yapılarının incelenmesini gerektirmektedir.

Çalışmanın gerekçesi; bölgede, orman köylerindeki tarım işletmelerinin geçim olanaklarını, üretim kaynaklarını, ekonomik

faaliyetlerini, bu faaliyetlerin gelirlerini ve bu faaliyetlerdeki işgücü kullanımı gibi özelliklerini inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ancak bölgenin kırsal alanında yürütülen ekonomik faaliyetlerin çeşitliliğini, üretim şekillerini ve üretim koşullarını ortaya koyarak bölgenin sosyal ve ekonomik yönden kalkınması için oluşturulacak yaklaşımlara veri sağlayacak çalışmalarda kırsal bölgenin öncelikleri arasındadır. Bu nedenle, Antalya ilinin sahil dışı bölgelerine yerleşmiş olan orman köylerindeki tarım işletmelerinin sosyal ve ekonomik yapılarının birlikte incelenmesine yönelik olarak yapılacak çalışmalar, bu yörelerin kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Projenin amacı; Orman içi köylerin kalkındırılması için yapılacak çalışmalara veri hazırlayarak, yörenin kalkındırılmasına ve dolayısıyla ülke ekonomisine katkıda bulunmaktır.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Antalya’da bulunan toplam köy sayısı 462 adettir. Bu köylerden 303’ü (yaklaşık % 66) orman içi köy statüsüne sahiptir. 2000 yılı nüfus sayımına göre toplam 462 adet köyün nüfusu 245.092’dir. Bu nüfusun yaklaşık %77’si (188.503) orman içi köylerde yaşamaktadır. Bu veriler, Antalya ilinde orman içi ve kenarı köylerde önemli bir nüfusun barındığını da göstermektedir. Gündoğmuş İlçesindeki köylerin tamamı orman içi köy statüsüne sahip olduğu için Araştırma alanı, Gündoğmuş Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisindeki bütün köyleri (22 köy) kapsamaktadır. Bu köylerde 2000 yılı nüfus sayımına göre 16.492 nüfus yaşamaktadır.

Araştırmada materyal olarak hem orijinal (özgün) veriler, hem de ikincil veriler kullanılmıştır. Özgün alan verileri iki aşamada elde edilmiştir. Birinci aşamada, araştırma alanındaki tüm köylere yönelik köy genel bilgi anketi uygulanarak köylerin geneline ait veriler temin edilmiştir. İkinci aşamada, anket çalışmaları ile işletmelere ait veriler elde edilmiştir. Çalışmada ayrıca, konu ve araştırma alanı ile ilgili daha önceden yapılmış çalışma sonuçlarından ve ilgili kurum ve kuruluşların kayıtlarından elde edilen ikincil verilerden yararlanılmıştır. Köy geneline ait verilerin toplanmasında bütün köylerin muhtarları ile görüşülerek **tam sayım yöntemi** kullanılmıştır. Araştırma alanını temsil edecek örnek işletme sayılarının belirlenmesinde, hane başına düşen tarım alanı kriterine göre **tabakalı örnekleme** yöntemi kullanılmıştır. Oransal yöntemle göre belirlenen örnek hacmi içerisinde verilerin toplanacağı işletmeler grup içerisinde tesadüfi olarak seçilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma ile; Gündoğmuş ilçesine bağlı orman köylerdeki tarım işletmelerinin sosyal ve demografik özellikleri, üretim kaynakları, ekonomik yapıları, yıllık faaliyet alanları ve sonuçları (gelir ve gider durumları) saptanmıştır. Çalışma ile her bir işletmedeki üretim faaliyetlerinin, o işletmenin yıllık gelirindeki etkisi belirlenmiştir. Ayrıca, ormancılığa yönelik yıllık faaliyetler için gerek ailenin işgücünü ormancılık faaliyetlerinde kullanım oranı ve gerekse ormancılığa ait yıllık faaliyet gelirlerinin, ailenin yıllık geliri içindeki payları belirlenmiştir.

Çalışma bölgesinde ortalama aile büyüklüğü 5,04 kişidir. Mevcut aile işgücü potansiyelinin yaklaşık %31,5'i işletmede, %3,7'si işletme dışı alanlarda kullanılırken %65'i ise kullanılmamaktadır. İşletme dışında kullanılan %3,7'lik **iş gücünün %1,1'lik oranı ormancılık faaliyetlerinde** kullanılmaktadır. Bölgedeki işletmelerin ortalama mülk arazi genişliği 33,20 dekadır. Mülk arazilerde ortalama parsel sayısı 8,92 adet ve parsel büyüklüğü ise 3,67 dekadır. Bu veriler bölgedeki her bir tarım işletmesinin sahip olduğu arazinin alan olarak küçük ve

çok parçalı olduğunu göstermektedir. Bölgede kullanılan işletme arazilerinin yaklaşık %91'i kuru arazidir. Ancak bölgede yılın her mevsimi akar olan Alara çayı ve sulu dereler bulunmasına rağmen teknik özellikleri uygun vasıflara sahip sulama şebekesinin olmaması nedeniyle sulanan arazi oldukça sınırlıdır. Bölge ortalamasına göre her işletme; ortalama 14 ster yakacak odun kullanmaktadır. Çalışma bölgesinde ortalama aile büyüklüğü 5,04 kişi olduğundan **kişi başına düşen yakacak odun miktarı ortalama 2,7 sterdir.**

Normal bir verimde çalışan bir tarım işletmesinde, toplam aktif varlıkların değerinin %25'i toprak, %25'i bina, %25'i hayvan, %10'u alet-makine, %10'u malzeme mühimmat varlıkların değerleri ve %5'inde nakit para miktarı oluşturmaktadır. Çalışma bölgesinde ise; toplam aktif varlıkların yaklaşık %35'ini toprak, %45'ini bina, %12'sini hayvan, %2'sini alet-makine ve %3'ünü malzeme mühimmat varlıklarının değerleri oluşturmaktadır. Bu veriler işletme varlıklarının normal verimde çalışan bir tarım işletmesindeki değerlerinin dağılımına uymadığını ve bölgedeki toprak varlığını üretime dönüştürecek olan hayvan ve alet-makine gibi varlıkların değerlerinin düşük seviyede kaldığını göstermektedir. Dolayısıyla kırsal bölgelere hizmet götüren yatırımcı kamu kurumlarının yapacağı **hibe ya da kredi şeklindeki destekleri, toprak varlığını üretime dönüştürecek olan iş hayvanı, arazi ıslahı, alet – makine gibi unsurlarda olmalıdır.** Gündoğmuş ilçesinin orman içi köylerinde oluşan **yıllık aile gelirinin kişi başına düşen ortalama değeri 748 TL dir.** Bu değer %17'si tarım dışı işçilik ve ormancılık faaliyetlerinin gelirlerinden, %59'u ise tarımsal gelirlerden ve %24'lük oranı ise emeklilik ve sosyal yardımlardan sağlanmaktadır.

Yıl: 2008, Teknik Bülten No: 32, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK:264
07002 ANTALYA

Proje Lideri: Erdoğan UZUN

Proje Yürütücüleri: Doç. Dr. İbrahim YILMAZ

Tel : (242) 345 04 38 **Faks:** (242) 345 04 50

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>